

לפני איריהן פרק ראשון עבודה זרה

לו א מ"י פ"ד מהלכות
תמיד ומספיק הלכה
ד'

לענין רש"י

רוק"א [אורב"א]. גריר
(צמח).
אלוה"א [אלוה"א].
כוסבר.
פודיש [פודיש].
כרשים [ירק מאל].
ליטוב"א. חסה.

רבינו הגאון

פ"י גרירה וינהה גירא
משלשן הנה"א דמתגנ"י
גירא. שדר ליה כוסברוא
כלומר הרוג ברתך כוס
ברתא שדר ליה כרתי
כלומר אם יהונגה כרת
ודעו שדר ליה חסא
כלומר אם כן חס עליה
ושבקה: פ"י קירחא ויהיה
מעה תפורה תחת דקרקע
מבית אנטוניוס עד בית
אל רבנו הקדוש שהיה
אנטוניוס בן דוד המערה
בבל יום כסתר אצל רבי
והיה הורג העבדים שהיו
באין עמו כדן שלא יגלו
הדבר לבני אדם ובת
שמא ר' חנינא יושב
לפני ר' אמר לו למה
ירשב לפניך ואני הוהרתיך
שלא ימצא כדן אדם בית
בואי אידך אמר לו לית
דין יודא אשה כלומר
מלאך הוא אמר לו אם
כי יצא ישלח לנו הימן
בחור הרוג העבד הרוג
כלומר אם הוא מלאך
יהיה אותו נפק ואשכחיה
דהוא קטיל בעא רבתי את
עליה ואחיה וכו'. ונתא
לא יהיה שריר לבית עשו
בעושה מעשה עשו ותניא
שמה אדום מלכיה ולא
כל מלכיה [כל נשיאיה
ולא כל מלכיה מלכיה
ולא כל מלכיה פרט
לאנטוניוס וכל נשיאיה
פרט לקטיעה בר שלום
דהוא אטייר דההוא קיסר
דההוא סגני ליהודאי ואמר
לחשיב דמלכותא מי
שעלה לו נימא ברגלו
קטיעה ריחיה או יניחה
ויצטע אחר לו קטיעה
ריחיה אמר לו קטיעה בר
שלום חדא וילא מצית
יכלת לכולהו דכתיב כי
כארבע רוחות הארץ
וגו' כשם שאו אפשר
לעולם בלא רוחות כך אי
אפשר לעולם בלא ישראל
אי קטלה להני רשעיהו
למלכותא
קטיעה אמר ליה [מימין]
שפיר קאמרת מיהו כל
מאן דובי למלאכ שדרו
ליה [לקטוניא] חיליא פ"י
לכשן האש. פ"י אילפא
שפניה כי קא שאדו ליה
לקטוניא אמר כל נכסיה
זרבי עקיבא ולחבריו
יצא ריע ודרש ויהיה
אלהן ולבניו לאהרן
נחצה ולבניו מחצה כך
ז' לרבי עקיבא מחצה
לחבריו מחצה וציה
ז"י קאמרת קטיעה בר
שלום מוזמן לחי העולם
אנטוניוס משניה לרבי

שדר י"ה כוסברתא. לפ"ה קשה מה עלה צדעמו של רבי מתחלה
לומר שיחטנה ועוד קשה שלכסוף חזר צו רבי מעלמו
לכן נראה כפירוש ר"ח והערות) שדר ליה גרירה כלומר נאפה גירא
הנוסף והנוסף מרגום ירושלמי גירא וגירתא שדר ליה כוסברתא

קשה על קלוניה והוכיחה בסתמ
ואנטוניוס לא הבין מה שלח לו והיה
סבור שאלמ שחוט הבת ושדר ליה
כרתי כלומר וכי תתן לי ענה שיכרת
ורעי שדר ליה חסא כלומר לא שלחתי
לך חסא שחוס עליה כלומר וכסה
אותה אמרתי לך: חד קמי"א אבבא
דבי רבי. וא"ת והלא שפיות דמיס
הוא משעב מצות ואפילו לישראל אסור
דהא תניא [לקמן כו]. העובדי כוכבים
ורועי צבמה דקא לא הוים מעלני ולא
מורדין וי"ל שהיה ירא פן יודיעו
ודבר אל השרים והיו גורמין להרגו
ואמרינן) חס צה להרגן השכם
להרגו עי"ל שהיה צורך המינים
והמסורות דלע"ג: דאין מינים צלומות
לענין קבלת קרבן מידם לענין הודעה
איכא דפירין כפ"ק דחולין (דף י"ג):
שמה לשראל היו"ט מורדין דעובדי
כוכבים מעטעו: אמר ליה א"ב
צ"מ ליה צ"מ דקאי אבבא וכו'. ר'
אלמנן פירש דל"ג חס כן דלי א"ל(ט)
היה לו לרבי חנינא להבין שהיה מת
אלם היה יסן מה גזירה יש להקין
דחס משמנו. אמרין צמדה חלב
ממונא חלב מטהר כשנולד רבי גזר
שלא למוול ואזניו ואמו מלווה שלא קיסר
ואמר אותו הגמון אי ראימי שגלו את
באנטוניוס והניקמו עד שהביאמו לפני
קיסר ומלאכוו ערל ופטרסו לשלום
ואמר אותו הגמון אי ראימי שגלו את
זה חסא הקב"ה עושה להם נקם בכל
עמ וצטנו הגזרה ואמרי' נמי צירושלמי
שסוף למד אנטוניוס מורה ותגייך
ומל עלמו: ה"ג: כל נשיאיה ויא כ"א
שריה פרט לקטיעה וכו'. ולא גרס
שייה ולא כל שריה דקרא כתיב
מלכיה וכל נשיאיה) ואורי' דנשיא הוא
הישש שמפושט כספר יוספון שגשעו
רומיים שלא להמליך עליהם עוד מלך
בציל אחד שלקח אשה אחד בחזקה
אלא שהיו ממניס ישיש אחד ולו שלש
מאות ועיסי ולסוף כמה שנים מלך
עליהם אחד בחזקה שמהו אמו צלדתי
ונצקעת צנטה ומלאכוו מי ומלך עליהם
ונקרא קיסר צלשון רומי והוא לשון
כרות בעברית ועל שמו נקראו כל
המלכים שלאחריו קיסר: וז"י דה
צ"א צ"א דוא"א בלא מכסא. וא"ת והא
אמרין פרט לאנטוניוס אע"ג דאלו
צלם מכסא ויש לומר שגם הוא נימול
דגרסינן צירושלמי דמגינה (פ"ה) ח"ל
אנטוניוס לרבי את מאכלניו מן לוימן
לעמוד לבה ח"ל אין ח"ל מן אימר פסחא
לית את מאכלניו ומן לוימן את מאכלני
ח"ל מה אעביד לך דהא כתיב וכל ערל
לא יכלל צו כיון דשמע כן אזל וגזר
גרמיה הדא אמרה איגרי אנטוניוס:
לע"ג

וליא ליה. צפרסאי: דלמא מעברי ליה. לרבי: עבדה איסורא.
זמיה: שדר ליה. אנטוניוס לרבי עשכ ששמו גרירה רוק"א צלע"י
והבין רבי מה לו ולעשכ הוא דלי קימנא הוא דשלח לי גרירה נגרר'
ונמשך לב גירא עם הנואפים (ה) יודע היה ללמוד אנטוניוס: שדר
ליה. רבי כוסברתא צלע"י אליגנאר"א.
לומר שחוט הבת כוס צרתא שמי
מלות: שדר שדר ליה. אנטוניוס
כרתי צלע"י פורי"ש. כלומר חס כן
יכרת זרעי: שדר שדר ליה חסא.
ליטוב"א צלע"י. כלומר חוס עלה:
מעראסא. דאסקאות של עזר כנין
סקיס גדוליס: וחיטי אפומייו. חסא
יפתמו השקיס רוחיס החטיס ולא
יציון: ודאסו מינייו ניפוק עלייהו.
היואלין מנין יוצילו הוצאות למלך
רומי העומדין אחרי על סמך הממון
הלו: נקראסא. מערה. לשון נקרת
הצור (שמות לב): לציסיה דרבי. ללמוד
מורה: משמש ליה. משמש לפני
בסעודה: שמה אדום. צגינס
משמני קרא: מי שיש לו נימא צרגלו.
בשר מת ומצער: ויחיה. ויצריא:
כל דובי מלכא. נולח את המלך
בדברים צושם הוא למלך ומשפט
האיש להשליכו: לקמוניא חיליא.
גית מלג עפר: מערוניסא. רומית:
חילפא. ספניה: צלם מיכסא. כלומר
אוי לך הוציל ועליהן אתה נהרג שלא
מלמא את עצמן ותטול חלק עמהם:
והיסי לאהרן ולבניו. צלמס הפניס
כתיב וכהן נטול מחצה כדאמרין
בסדר יומא (דף ט): ונטול חלה אחת
משמי חלות של עצרת וארבע או
חמש ממעשה לחם הפניס והמס
מפרש לה דפלגא חילא. והכי נמי
השוה אותי נגד כולן שהזכיר שמי לצד:
אדרכן. שר צענודי כוכבים היה:
מתפרדה

וליא ליה. צפרסאי: דלמא מעברי ליה. לרבי: עבדה איסורא.
זמיה: שדר ליה. אנטוניוס לרבי עשכ ששמו גרירה רוק"א צלע"י
והבין רבי מה לו ולעשכ הוא דלי קימנא הוא דשלח לי גרירה נגרר'
ונמשך לב גירא עם הנואפים (ה) יודע היה ללמוד אנטוניוס: שדר
ליה. רבי כוסברתא צלע"י אליגנאר"א.
לומר שחוט הבת כוס צרתא שמי
מלות: שדר שדר ליה. אנטוניוס
כרתי צלע"י פורי"ש. כלומר חס כן
יכרת זרעי: שדר שדר ליה חסא.
ליטוב"א צלע"י. כלומר חוס עלה:
מעראסא. דאסקאות של עזר כנין
סקיס גדוליס: וחיטי אפומייו. חסא
יפתמו השקיס רוחיס החטיס ולא
יציון: ודאסו מינייו ניפוק עלייהו.
היואלין מנין יוצילו הוצאות למלך
רומי העומדין אחרי על סמך הממון
הלו: נקראסא. מערה. לשון נקרת
הצור (שמות לב): לציסיה דרבי. ללמוד
מורה: משמש ליה. משמש לפני
בסעודה: שמה אדום. צגינס
משמני קרא: מי שיש לו נימא צרגלו.
בשר מת ומצער: ויחיה. ויצריא:
כל דובי מלכא. נולח את המלך
בדברים צושם הוא למלך ומשפט
האיש להשליכו: לקמוניא חיליא.
גית מלג עפר: מערוניסא. רומית:
חילפא. ספניה: צלם מיכסא. כלומר
אוי לך הוציל ועליהן אתה נהרג שלא
מלמא את עצמן ותטול חלק עמהם:
והיסי לאהרן ולבניו. צלמס הפניס
כתיב וכהן נטול מחצה כדאמרין
בסדר יומא (דף ט): ונטול חלה אחת
משמי חלות של עצרת וארבע או
חמש ממעשה לחם הפניס והמס
מפרש לה דפלגא חילא. והכי נמי
השוה אותי נגד כולן שהזכיר שמי לצד:
אדרכן. שר צענודי כוכבים היה:
מתפרדה

(6) וצ"ל [חילא]. (7) [שנת
קני. עירובין ד. י. א. 15]
(8) [מגילה טו.].
(9) [ז"ל חילא]. (10) [מעשי ג.
ע"ש]. (11) [מסדרין ג. ל.].
(12) [ז"ל חילא].
(13) [נדבכים כח פס' סח
מדרגה יושל' צלמית
כחילפא]. (14) [יואל ח.
סנהדרין כח. ג"כ קמב.
פס"ה]. (15) [למך ח. י. א. 15].
(16) [עין גדול]. (17) [עין כח
ח"א]. (18) [ועי' עירובין שבת
עז שיעז' חזר הוא
כפירוש רש"י]. (19) [היו לימא
כס"א]. (20) [נכרית ח. ס.
סנהדרין ע"ב]. (21) [היו לימא
כס"א]. (22) [ועי' הפסוק
נפס: ויהי' כל נשיאיה
ויהי' האפיסור אמלכ
ממונה על כל הנואפים].

תורה אור השלם

1. בג במדברך מלך אל
תקלל ובחודרי משבקי
אל תקלל עשיר כי עוף
השמים יוליד את הקול
ובכל כנפים יגיד דברו.
קלה י כ
2. והיה בית יעקב אש
ובית יוסף לבה ובית
עשו לקח וילקח בהם
ואבלום ולא יהיה שריר
לבית עשו כי יי דברו.
עובדי א' י
3. שקמה אדום מלכיה:
ובל נשיאיה אשר נתנו
בנגודתם את חילי הרב
קמה את ערליה ישבבו
ואת ירדי ברו:
החזיק לב כט
4. הדו יודו ונסו מארץ
צפון נאם יי כי בארבע
רוחות השמים פרשתי
אתכם נאם יי:
וכרי ב' י
5. והיה לאהרן ולבניו
לקח עולם מאת בני
ישראל כי תרוקח הוא
ותרומה יהיה מאת בני
ישראל מוזניו שלמים
תרומתם לך:
שפוח כט כח

הגהות הב"ח

(6) רש"י ד"ה שדר ליה
וכי הנואפים יודע היה
ללמוד אנטוניוס מא"ת
וצ"ל ס"א אין זה:
(7) ח"ל ד"ה חסא וכו'
דלי ח"ל הכי היה לו לר'
מנעל:

מוסף רש"י

לית דין בר איניש אל
מלאך [ונתן קובי שרבוין
כד.]. כשם בלא ש"א
לעולם בלא רוחות.
שלא ימקיס מנוס הכל
וחימות. קן א"א
לעולם בלא ישראל.
שין העולם ממקיס אל
קבל על ישראל, והכי חלמ
שכלל כי מלרעב ומוס
מקום שמים וארץ לא שמתי

השמים פרשתי אפסם לרוחות העולם כדי שיתקיים. שאלמ (ל) אל לא נבימי יוסם ויללה מקום שמים וארץ לא שמתי
(תענית ג.). דובי למלאכ. טלמו ומתקומו ציריבי ומקיסו: סנהדרין (ל. ט.).

הבא בכח רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים קטיעה קנה עולמו בשעה אחת.
כי מה אנטוניוס אמר רבי נתפרדה חבילה. אדרכן משמיה לרב כד מיה אמר רב